

National Geographic và Bản Đồ Hoàng Sa

Nguyễn Duy An

Đầu tháng 8 năm 2011, nhân chuyến viếng thăm Hoa Kỳ, Tiến Sĩ Nguyễn Nhã đã ghé thăm trụ sở National Geographic tại thủ đô Hoa Thịnh Đốn và gởi tặng tôi một ấn bản luận án Tiến Sĩ Sử của ông hoàn tất năm 2003 là “*Quá Trình Xác Lập Chủ Quyền của Việt Nam tại Hoàng Sa và Trường Sa*” được ông dịch sang tiếng Anh với tựa đề “*Documents on Viet Nam’s Sovereignty over Paracels & Spratleys.*” Trong cuộc gặp gỡ thân tình này TS Nguyễn Nhã đã hỏi tôi về chuyện “Bản Đồ Hoàng Sa” xảy ra đầu năm 2010, và cứ thắc mắc tại sao tôi không bao giờ “lên tiếng” về việc này mặc dầu trong các diễn đàn cũng có nhiều người nhắc đến tên tôi. Thực ra, tôi đã ghi lại những diễn tiến “Bản Đồ Hoàng Sa” ngay từ đầu nhưng quyết định không phổ biến vì lời khuyên của một người đàn anh rất nổi tiếng trong giới truyền thông của người Việt tại Hoa Kỳ: “Em tìm cách nào ‘danh chính ngôn thuận’ để National Geographic chịu sửa lại chú thích trong bản đồ của họ; rồi chờ khi mọi chuyện lắng đọng hãy ‘xì ra’ chứ ngay lúc này thì không nên vì em sẽ bị ‘chụp mũ và trù dập’ từ chết tới bị thương...!”

Câu chuyện bản đồ Hoàng Sa sau đó cũng được National Geographic sắp xếp ổn thỏa và hợp lý, nhưng vì công việc bẽ bộn nên tôi chưa hoàn tất bài viết. Tuy nhiên, sau lần gặp gỡ TS Nguyễn Nhã và nhất là những cuộc biểu tình xảy ra liên tiếp ở trong nước cũng như ở hải ngoại từ mấy tháng nay nhằm phản đối việc Trung Quốc vi phạm chủ quyền trên Biển Đông đã thúc đẩy tôi phải sửa lại và phổ biến bài viết này để chia sẻ với các bạn.

Trước hết, tôi xin khẳng định là công việc của tôi ở National Geographic không liên quan gì tới việc làm bản đồ nhưng vì là người Việt Nam nên dầu muốn dầu không, tôi cũng phải “get involved” vì việc này liên quan trực tiếp đến “quê hương yêu dấu” của mình.

Bản đồ ghi chú Hoàng Sa là của Trung Quốc do National Geographic ấn hành

Đầu tháng 3 năm 2010, văn phòng “Communications” báo cho tôi biết về việc có 3 người Việt Nam là các ông Nguyễn Hùng, Ngô Khoa Bá và Lê Quang Long, với tính cách cá nhân đã gởi thư yêu cầu National Geographic giải thích về việc đổi tên quần đảo “Paracel Islands” thành “Xisha Qundao” (China) và xóa bỏ tên “Hoàng Sa” một cách thiên vị, không đúng với lịch sử, và sẽ ảnh hưởng đến những tranh luận có tính cách pháp lý quốc tế trong nhiều năm. Họ báo cho tôi biết việc này vì chắc chắn sẽ có nhiều cơ quan truyền thông và hội đoàn người

Việt liên lạc trực tiếp với tôi để “chất vấn” như chuyện đã xảy ra mấy năm trước khi National Geographic gọi “Sông Hương” là “Sông Huế” trong một cuộc thi chung kết giải “National Geographic Bee” ở Hoa Thịnh Đốn.

Để chuẩn bị cho mình một ít kiến thức căn bản về việc làm bản đồ ở National Geographic, tôi liên lạc với một trong những nhân viên kỹ cựu trong nhóm “Bản Đồ” để hỏi về việc “đổi tên” quần đảo Paracel Islands. Ông ấy đã cho tôi biết một chi tiết rất quan trọng là đối với những vùng đất “đang tranh chấp”, ít nhất là 10 năm một lần, những người phụ trách bản đồ khu vực đó sẽ liên lạc với các chính phủ liên quan để xem có gì thay đổi hay không, nếu hai bên vẫn còn tranh chấp thì cứ theo ấn bản cũ như trường hợp quần đảo Falkland Islands giữa Anh Quốc và Argentina. Riêng quần đảo Paracel Islands “Hoàng Sa” thì hơi đặc biệt vì từ hơn một năm trước, nhóm của ông ta cũng gởi thư xin “xác định” tới cả hai chính phủ Việt Nam và Trung Quốc, nhưng họ không hề nhận được trả lời từ Việt Nam; trong khi đó, Trung Quốc thì ngược lại, không những họ “khẳng định chủ quyền” trên quần đảo Paracel Islands mà còn chính thức mời một nhân viên đến tham quan cho biết thực

hư. Ông ta bảo tôi: “Anh nghĩ xem, khi anh tận mắt chứng kiến từ phi trường tới hải cảng, từ các văn phòng hành chính đến chợ búa đều do Trung Quốc điều hành, và họ còn dẫn chứng giấy tờ để chứng minh họ là chủ thì anh nghĩ vùng đất đó thuộc về ai? Bây giờ muốn sửa lại, chúng ta cần có tiếng nói chính thức từ chính phủ Việt Nam!”

Tôi đang phân vân không biết tính sao thì ngày 10 tháng 3, 2010 anh Đỗ Hùng (báo Thanh Niên ở Sài Gòn, Việt Nam) liên lạc email và điện thoại nói chuyện với tôi về những bài báo và các diễn đàn đang “bùng nổ” về chuyện “Bản Đồ Hoàng Sa của National Geographic” và hỏi tôi có cách nào hỗ trợ để “đòi lại chính nghĩa” cho người Việt. Đã biết trước nguyên tắc làm việc của nhóm “Bản Đồ” nên tôi nói với anh Hùng là phải tìm mọi cách để có tiếng nói chính thức từ Bộ Ngoại Giao Việt Nam. Thêm vào đó, tôi cũng gợi ý cho phát ngôn viên chính thức của National Geographic liên lạc trực tiếp với Tòa Đại Sứ Việt Nam ở Hoa Thịnh Đốn để thúc dục họ lên tiếng xác định chủ quyền về quần đảo Paracel Islands. Cùng ngày hôm đó, nhân viên của báo Khoa Học và Đời Sống từ Hà Nội cũng liên lạc với tôi về chuyện bản đồ, tôi cũng nhấn mạnh thêm về việc “phải có” tiếng nói chính thức từ chính phủ Việt Nam. Và cũng từ hôm đó, ngày nào tôi cũng nhận được hàng trăm email và điện thoại “chất vấn” về việc làm “sai trái” của National Geographic. Cũng có một số đài truyền thanh, truyền hình và báo chí người Việt tại Hoa Kỳ muốn phỏng vấn tôi về chuyện “Bản Đồ Hoàng Sa” nhưng tôi chỉ trả lời là tôi không được phép, và xin họ liên lạc trực tiếp với bà Cindy Biedel là người được trao nhiệm vụ tiếp xúc với các cơ quan truyền thông về việc này. Tôi cũng giải thích cho nhiều người về việc gửi thư tới địa chỉ của nhóm “Bản Đồ” thay vì gửi cho ông chủ bút của National Geographic Magazine, và điều quan trọng nhất là tìm cách vận động để chính phủ Việt Nam phải chính thức lên tiếng. Thêm vào đó, tôi cũng gửi email trả lời cho một số đoàn thể và cơ quan truyền thông đang kêu gọi và vận động xin chữ ký gửi thư yêu cầu National Geographic đổi tên quần đảo Paracel Islands là tên của ông chủ bút của National Geographic Magazine là Chris Johns chứ không phải Chris Jones, nhưng rồi không thấy ai trả lời và tất cả các thư gửi đến National Geographic cũng “copy” lẫn nhau nên sai vẫn hoàn sai. Kể ra cũng hơi buồn vì mình viết thư yêu cầu người ta sửa tên một quần đảo trên bản đồ thế giới mà chính lá thư của mình lại viết sai tên người nhận... và người đó lại nổi tiếng khắp thế giới!

Tối ngày 13 tháng 3, các báo Thanh Niên, Khoa Học và Đời Sống... chuyển cho tôi văn bản cuộc họp báo ở Hà Nội với lời tuyên bố “Bản đồ ghi ‘Paracel Is. China’ do National Geographic công bố là sai, chúng tôi yêu cầu National Geographic sửa lỗi này” của phát ngôn Bộ Ngoại Giao Việt Nam Nguyễn Phương Nga, và khẳng định “Việt Nam có chủ quyền không thể tranh cãi đối với hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa.” Sau khi nắm được trong tay văn kiện này, sáng sớm hôm sau tôi đã nhắc bà Cindy Biedel liên lạc với Tòa Đại Sứ Việt Nam ở Hoa Thịnh Đốn để tham khảo, cũng như liên hệ với nhóm “Bản Đồ” của National Geographic để thúc đẩy họ triệu tập một cuộc họp hầu tìm ra phương hướng giải quyết tốt nhất và nhanh nhất vì phản ứng giận dữ của người Việt đang “bùng nổ” rất mạnh mẽ cả trong nước lẫn hải ngoại.

Mấy ngày sau, tôi nhận được thư mời tham dự một cuộc họp khoáng đại sau khi nhóm “Bản Đồ” đề nghị và được Ủy Ban Chính Sách Bản Đồ (The National Geographic Society’s Map Policy Committee) chấp thuận cách thức sửa đổi trước khi thông báo với giới truyền thông và các hội đoàn liên quan: “National Geographic sẽ chỉ sử dụng tên quốc tế Paracel Islands và xóa bỏ chữ China trong những bản đồ có tỷ lệ xích nhỏ (smaller-scale world maps) và sẽ chú thích thêm chi tiết ‘Trung Quốc chiếm đóng từ năm 1974 và gọi là Xisha Qundao, Việt Nam vẫn đòi chủ quyền và gọi là Hoàng Sa’ trong những bản đồ có tỷ lệ xích lớn hơn (larger-scale regional, continental, and sectional maps). Vào ngày 25 tháng 3 năm 2010, National Geographic đã gửi thông báo về việc thay đổi này cho hai tòa đại sứ Việt Nam và Trung Quốc cũng như các cơ quan truyền thông và hội đoàn người Việt.

Trong suốt mấy tuần lễ “dầu sôi lửa bỏng” về “Bản Đồ Hoàng Sa”, và lai rai cả gần năm nay, tôi nhận được không biết bao nhiêu là email và điện thoại của người Việt khắp nơi “hỏi thăm sức khỏe!” Tôi cảm nhận được lòng yêu nước, tinh thần đấu tranh dũng cảm và đoàn kết của mọi người, đặc biệt là giới trẻ, bất kể đang ở trong nước hay hải ngoại, ai ai cũng xúc động và bồn chồn lo lắng trước viễn ảnh mất biển, mất đảo, mất đất... Tôi đã buồn thật nhiều khi có những người “trách móc” hay “chửi bới” cá nhân tôi vì chuyện “Bản Đồ Hoàng Sa” đã xảy ra; tôi cũng vui thật nhiều vì có nhiều người thông cảm và hiểu rằng khi tôi làm việc ở National Geographic không có nghĩa là “đồng lõa” với việc sửa tên “Hoàng Sa” thành “Xisha Qundao” trong Bản Đồ Thế Giới.

Đã nhiều đêm tôi thao thức, và cũng đã hơn một lần tôi tự hỏi không biết mình phải làm gì khi “quê hương yêu dấu Việt Nam” càng ngày càng đi vào ngõ cụt! Trong lúc tôi ngồi viết lại những dòng này trong một dinh thự to

lớn và hiện đại ở thủ đô Hoa Thịnh Đốn thì bên kia bờ biển Thái Bình Dương, mẹ và các em, các cháu của tôi cùng với hơn 80 triệu đồng bào thân thương đang sống những tháng ngày khốn khổ vì ngư phủ không dám ra khơi, nông dân không có hạt giống vì nạn lũ lụt và hạn hán hàng năm khi rùng không còn nữa, công nhân đi làm lĩnh lương không đủ mua cơm ngày hai bữa... Và buồn thật nhiều khi tôi rảo khắp Sài Gòn suốt một ngày cũng không tìm mua được một món hàng không có chữ “Made in China”; có chăng chỉ tìm được một vài mặt hàng có “bao bì” chế tạo tại Hoa Kỳ hay các nước Tây Phương nhưng trong ruột lại chứa “hàng nhái” từ Trung Quốc! Mẹ Việt Nam ơi, chúng con vẫn còn đây nhưng “Quê Mẹ” rồi sẽ về đâu?

Nguyễn Duy-An